

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att vissa ändringar som underlättar förfarandet vid inlösningsstillstånd skall göras i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Enligt propositionen skall ett ärende som gäller inlösningsstillstånd avgöras av lantmäteribyrån när det är fråga om inlösen av mindre betydelse. Det föreslås att till lagen fogas stadganden om ändring och upphävande av inlöst särskild rättighet och begränsning av nyttjande, och att stadgandena kompletteras med tanke

på sådana situationer när förhållandena har ändrats. Vidare föreslås att till lagen fogas stadganden om överföring av en inlöst särskild rättighet till någon annan samt om behandlingen av ersättningar som gäller sådana skador och men vilka förorsakats av åtgärder som inlösaren vidtagit efter inlösnings. Dessutom föreslås vissa andra ändringar som närmast är av teknisk natur.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och orsakerna till ändringen

Enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77), nedan inlösningslagen, utfärdas inlösningsstillstånd av statsrådet på ansökan. Statsrådet har rätt att överföra sin behörighet att utfärda inlösningsstillstånd på länsstyrelse eller av särskilda skäl på någon annan förvaltningsmyndighet i sådana fall då utfärdande av inlösningsstillstånd inte motsägs eller då det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse för allmän i viss mån utvidgas, särskilt i samband med reparations- och ombyggnadsarbeten som gäller sådana ledningar och därmed jämförbara projekt som avses i 9 § 4 mom. inlösningslagen. Behandlingen av inlösningsstillstånd i statsrådet för dylika inlös-

ningsbehov är ett onödigt tungt och tidskrävande förfarande. Förfarandet vid inlösningsstillstånd borde i dylika fall förenklas så att avgörandet av ärendena permanent överförs på en lägre förvaltningsmyndighet.

I gällande lag saknas helt och hållet stadganden för sådana situationer då omständigheterna efter det att en särskild rättighet inlösts eller en nyttjanderätt begränsats genom inlösen har förändrats i så hög grad att det skulle vara skäl att ändra på rättigheten eller begränsningen. Det kan vara ändamålsenligt att företa en sådan ändring i synnerhet för att minska eller undanröja men som förorsakas av någon rättighet eller begränsning, eller för att ändringen är viktig för det företag för vars skull inlösnings i tiden verkställdes. Därför borde till lagen fogas stadganden om dylika situationer.

En genom inlösen förvärvad särskild rättighet eller begränsning av nyttjanderätt kan bli obehövlig för sökanden av inlösen bl.a. på grund av att nya ledningar byggs eller verksamhet upphör. Det skulle då vara ändamålsenligt att också sökanden av inlösen

kunde yrka att den obehövliga rättigheten eller begränsningen skall upphävas. I lagen saknas emellertid stadganden som medger detta och sådana stadganden borde därför fogas till lagen.

I praktiken har många gånger den företagsverksamhet för vilket den särskilda rättigheten har inlösts övergått till ett annat offentlighetsrättsligt eller privaträttsligt samfund på grund av fusioner av affärsföretag, överlåtelser och avtal som hänför sig till omorganisering av företagsverksamhet samt andra härmed jämförbara ändringar. Trots det har den inlösta särskilda rättigheten förblivit i den tidigare inlösnings sökandens namn, även om den i verkligheten nyttjas av ett annat samfund. När stadganden med tanke på dylika ändringar saknas i lagen är situationen i rättsligt hänseende oklar, bl.a. när det gäller talan angående rättigheten och ansvarsfrågor samt vad gäller registrering av rättigheter. Lagen borde till dessa delar förtydligas.

Bl.a. i samband med att ledlinjer förnyas kan åtgärder som sökanden av inlösen vidtar efter inlösnings försörskada sådana skada eller sådant men för ägaren till linjeområdet som inte har ersatts då nyttjanderätten inlöstes för linjebygget. Eftersom inlösningslagen saknar stadganden om ersättning av dylika nya skador och men, blir man tvungen att avgöra dem som tvistemål i underrätten om man inte når en överenskommelse om ersättningen. Då ersättningen av skador och men avgörs av inlösningskommissionen i samband med inlösnings och då inlösningskommissionen lämpar sig bättre än underrätten också för att avgöra dylika nya skador och men, föreslås att till lagen fogas stadganden om att dylika tvistefrågor som gäller ersättningar skall avgöras vid en inlösningsförrättning.

Stadgandena om undersökning av egendomen innan inlösnings verkställs har visat

sig vara bristfälliga när det gäller rättsskyddet och därför borde dessa stadganden ses över. Lagförslaget innehåller dessutom ändringsförslag som beror på ändringar i statsförvaltningens organisationer samt vissa andra ändringsförslag av teknisk natur.

2. Propositionens verkningar i fråga om organisation, personal och ekonomi

Om propositionen genomförs påverkar detta inte förvaltningsorganisationen. Propositionen ökar inte i sig antalet inlösningsförrättningar. Lantmäteribyråerna, till vars uppgifter hör att sköta inlösningsförrättningar och föra fastighetsregister, klarar med nuvarande personal av att sköta de i förslaget avsedda uppgifterna som går ut på att avgöra inlösningsstillstånd samt överföra och registrera särskilda rättigheter.

Genom de föreslagna åtgärderna förenklas och rationaliseras förvaltningen i och med att behandlingen av mindre viktiga ärenden gällande inlösningsstillstånd överförs på lantmäteribyråerna som redan i dag sköter den egentliga inlösningsförrättningen. Detta minskar en aning den totala arbetsmängden vid behandlingen av inlösningsstillstånd. Genom de föreslagna åtgärderna skulle registeruppgifterna ytterligare uppdateras och bli tillförlitligare när det gäller rättsinnehavarna och den faktiska användningen av områdena, vilket är fördelaktigt från samhällsekonomisk synpunkt.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag i jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med justitieministeriet, handels- och industriministeriet och lantmäteriverket.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

5 §. Enligt 1 mom. utfärdas inlösningsstillstånd av statsrådet på ansökan. Statsrådet har rätt att överföra sin behörighet på en länsstyrelse eller av särskilda skäl på någon annan förvaltningsmyndighet i sådana fall då ingen motsätter sig utfärdande av inlösningsstillstånd eller när det är fråga om inlösen av mindre betydelse. I praktiken har alla ansök-

ningar om inlösningsstillstånd under inlösningslagens giltighetstid avgjorts vid statsrådets allmänna sammanträde.

Enligt 10 § 1 mom. kan bestämmandet av föremålet för inlösnings till sina mindre viktiga delar hänskjutas till inlösningsförrättningen, då rätt genom inlösen förvärfvas till järnväg, kraftledning, naturgasnät eller annat motsvarande företag som avses i 9 § 4 mom. I praktiken har inlösnings av till-

skottsområden och tilläggsrättigheter som behövs för reparation och smärre tillbyggnader i fråga om just sådana företag som avses i 9 § 4 mom. ökat. Inlösningsarna är oftast små och i många fall har ägaren till föremålet för inlösningsen och sökanden av inlösen kommit överens om inlösningsen. Behandlingen av inlösningsstillståndet har emellertid också i dessa fall i alla avseenden varit densamma som vid betydande inlösningsar.

För att förenkla behandlingen vid inlösningsstillstånd föreslås att stadgandena ändras så att det i regel är statsrådet som vid sitt allmänna sammanträde utfärdar inlösningsstillstånd på ansökan. Om det däremot är fråga om inlösen för ett företag som avses i 9 § 4 mom. och ingen motsätter sig utfärdandet av inlösningsstillstånd eller då det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse med avseende på allmänt eller enskilt intresse, skall ansökan om inlösningsstillstånd avgöras av lantmäteribrån.

Lantmäteribrån verkställer inlösningsförrättningarna, och vid inlösningsförrättningen avgörs redan nu i 97 § 1 mom. nämnda ärenden som gäller inlösningsrätt och -skyldighet samt ersättningsskyldighet. Vid fastighetsförrättningar som utförs genom lantmäteribråns försorg avgörs också t.ex. inlösningsrätt och -skyldighet som grundar sig på fastighetsbildningslagen (554/95) samt utfärdande av vägrätt enligt lagen om enskilda vägar (358/62) och andra rättigheter som behövs för färdsel. Lantmäteribråerna har således god sakkännedom och erfarenhet i frågor som gäller inlösen.

Enligt förslaget skall lantmäteribrån avgöra en ansökan om inlösningsstillstånd som ett separat ärende. På behandlingen av inlösningsstillståndsärenden skall tillämpas vad som stadgas i 2 kap. Ifall lantmäteribrån med anledning av en tillståndsansökan konstaterar att den inte är behörig att avgöra den med beaktande av stadgandena i det föreslagna 5 § 2 mom., skall ansökan överföras till statsrådet i enlighet med 8 § lagen om förvaltningsförfarande (598/82). I ett beslut genom vilket lantmäteribrån har avgjort ett ärende angående beviljande av inlösningsstillstånd skall ändring kunna sökas i den ordning som stadgas om ändringssökande i förvaltningsärenden.

Paragrafen innehåller ändringar och tillägg som följer av det som anförs ovan.

6 §. I paragrafen regleras för närvarande de olika länsmyndigheternas behörighet att

verkställa inlösningsar. Då det har föreslagits att 5 § skall ändras så att länsstyrelsen inte längre handlägger ärenden som gäller inlösningsstillstånd och då inlösnings- och ersättningsärenden som tidigare hörde till länsförvaltningen enligt 97 § genom en tidigare lagändring har överförts på lantmäteribrån, föreslås att paragrafen ändras så att den innefattar stadganden om de olika lantmäteribråernas behörighet att verkställa inlösningsar.

7 §. Det föreslås att korrigeringar av teknisk natur görs i 3 mom. Den lag som nämns där har ersatts av lagen om samfälligheter (758/89), och dessutom stadgas om samfällda skogar i lagen om samfällda skogar (37/91).

9 §. Paragrafens 3 mom. stadgar om på vilket sätt inlösningsansökan och den tidsfrist som gäller för givande av utlåtande skall meddelas delägare i samfällda områden och gemensamma särskilda förmåner eller ägare till sådan egendom som annars är gemensam för två eller flera personer. Enligt nuvarande stadgande kan delgivning ske till någon av delägarna, ifall förvaltningen av egendomen inte är ordnad.

Lagen om samfällda skogar och lagen om samfälligheter innehåller såväl när det gäller organiserade som oorganiserade delägarlag stadganden om hur delägarna i samfälligheter eller gemensamma särskilda förmåner skall delges meddelandena. Det föreslås därför beträffande samfälligheter och gemensamma särskilda förmåner att det endast skall hänvisas till specialstadgandena när det gäller delgivningssättet.

Vad gäller annan egendom som ägs gemensamt kan nuvarande delgivningssätt inte anses vara tillräckligt ur rättsskyddspunkt med hänsyn till Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna, och därför föreslås en sådan ändring av lagen att meddelandet skall ges till varje samägare. Till denna del föreslås att det undantag som nu finns i momentet stryks, varvid stadgandena i 1 mom. blir tillämpliga på samägare.

10 och 11 §§. Ändringarna i paragraferna är av teknisk natur och följer av ändringen i 5 §.

45 a §. Enligt gällande lag ersätts såsom inlösningsersättning sådana men och skador som vid tidpunkten för beslutet kan anses sannolika och som beror på nyttjandet av den särskilda rättighet som inlösaren har fått. Däremot ersätts enligt 39 § i regel inte

sådana men och skador som uppkommer efter det beslutet om inlösnings har avkunnats och som inte kan anses som sannolika vid tidpunkten för beslutet.

En egen grupp men och skador är de men och skador som orsakas av sådana åtgärder inlösaren vidtagit efter inlösnings som inte har beaktats och ersatts i samband med den. Som exempel på en sådan skada kan nämnas en spannmålsskörd som växer på ett område med elledningar och som förstörs för att ledningen monteras på nytt under växtperioden. Då det saknas stadganden i gällande lag med tanke på dylika fall av skador och men blir man tvungen att avgöra frågan om ersättning som tvistemål i underrätten om man inte kommer överens om ersättningen. Då skador och men av ovan nämnda slag avgörs av inlösningskommissionen i samband med inlösnings och då de är av sådan beskaffenhet att inlösningskommissionen bättre än underrätten lämpar sig att avgöra den här typens ersättningsfrågor, föreslås att till lagen fogas stadganden om detta.

49 §. I 4 mom. har strukits en felaktig hänvisning till 1 mom. som har blivit kvar i samband med en tidigare lagändring.

56 §. Det föreslås att 3 mom. skall upphävas såsom onödigt, eftersom de stadganden som nu finns i detta moment ingår i den föreslagna 72 b §.

72 a §. Som det konstaterades i den allmänna motiveringen saknas i gällande lag stadganden som skulle göra det möjligt att ändra en särskild rättighet som förvärvats genom inlösen eller en begränsning som avses i 3 § 2 punkten, även om en ändring på grund av att omständigheterna förändrats efter inlösnings skulle vara ändamålsenlig och nödvändig för att undanröja eller minska men som förorsakats av rättigheten eller begränsningen, eller för att ändringen är viktig för det företag för vars skull inlösnings har verkställts. Det föreslås därför att till lagen skall fogas stadganden om ändring av inlöst särskild rättighet och begränsning som avses i 3 § 2 punkten.

Ändringen kunde gälla ett område som omfattas av en särskild rättighet eller en begränsning, eller rättighetens eller begränsningens beskaffenhet. Som exempel kan nämnas flyttning av gasrör till ett annat ställe eller förbud mot nyttjande av rörområde, i syfte att undvika skador, på ett sådant sätt som inte hade förbjudits i samband med inlösnings.

Ändring kunde sökas av ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen eller av sökanden av inlösen. När ändringen begränsar sig till att gälla den enhet i fastighetsregistret vars område redan förut berörs av en särskild rättighet eller begränsning, och parterna kommer överens om ändringen, skall ärendet avgöras direkt i en förrättning enligt 71 § 2 mom., såvida inte ändringen förorsakar nämnvärt men med avseende på allmänt eller enskilt intresse. I annat fall skall ärendet angående ändring behandlas på samma sätt som en ny ansökan om inlösningsstillstånd.

72 b §. En särskild rättighet som blivit obehövlig på grund av ändrade förhållanden eller rättighet som avses i 3 § 2 punkten kan enligt gällande lags 56 § 3 mom. upphävas på yrkande av ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen. Ägaren måste då ersätta den nytta han fått, såvida den inte skall anses vara ringa. Om parterna inte kommer överens om upphävandet eller ersättningen skall ärendet avgöras i en förrättning som avses i 71 § 2 mom.

Det föreslås att till lagen fogas en ny 72 b § som till sakinnehållet motsvarar nuvarande 56 § 3 mom., men med det tillägget att förutom ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen också sökanden av inlösen kunde yrka upphävande. På det här viset kunde sökanden av inlösen avstå från sin särskilda rättighet och frigöra sig från de skyldigheter som eventuellt följer av rättigheten.

72 c §. Som en följd av företagsfusioner, omorganisering av affärsverksamhet, överlåtelse av affärsverksamhet och andra liknande ändringar har det i praktiken uppstått ett behov att överföra särskilda rättigheter som förvärvats genom inlösen till annan på grundval av ett avtal som parterna ingått. Då gällande lag saknar stadganden om detta och då dylika överföringar i praktiken redan har skett är situationen juridiskt sett och med avseende på registreringen av rättigheterna oklar. Det föreslås därför att till lagen fogas stadganden om överföring av särskild rättighet.

En överföring föreslås kunna ske på grundval av ett avtal mellan parterna. Då i lags 4 § stadgas om vem som får söka inlösnings, föreslås att också mottagaren av överföringen skall uppfylla dessa krav som ställs på sökanden av inlösen. En överföring

förutsätter dessutom att mottagaren fortsätter verksamheten i det företag för vilket inlösningsen har verkställts. Huruvida förutsättningar för överföring föreligger eller inte avgörs av lantmäteribrån som också gör en anteckning om överföringen i fastighetsregistret.

84 och 85 §§. Paragraferna innehåller stadganden om den undersökning som innan inlösningsen verkställs skall utföras i fråga om den egendom som skall bli föremål för inlösningsen. Avsikten med undersökningen är att klarlägga om det område som är avsett att bli föremål för inlösningsen överhuvudtaget lämpar sig för projektets genomförande och i synnerhet att utreda vilket av de områden som är tänkta att bli föremål för inlösningsen bäst lämpar sig för ändamålet.

Undersökningen utförs i allmänhet redan innan en ansökan görs om verkställande av inlösningsen, och sökanden av inlösningsen och ägaren till egendomen kommer i allmänhet överens om de frågor som hänför sig till undersökningen. Om ingen överenskommelse nås om undersökningen, och en undersökning är nödvändig innan ansökan görs om verkställande av inlösningsen, behöver sökanden av inlösningsen ett sådant undersökningstillstånd av länsstyrelsen som avses i 84 §. Om däremot beslutet om föremålet för inlösningsen fattas först vid inlösningsförrättningen och en undersökning av den orsaken är nödvändig, utför inlösningskommissionen enligt sökandens anvisning den undersökning som behövs med stöd av ett förordnande om verkställighet.

Gällande lag saknar helt stadganden som reglerar hurdana undersökningsåtgärder ovan nämnda undersökningstillstånd av länsstyrelsen ger rätt till. Detta har lett till konflikter mellan den som utför undersökningen och ägaren till egendomen t.ex. när det är fråga om i vilken omfattning undersökningstillståndet ger rätt till att fälla träd. Det föreslås därför att till 84 § 1 mom. fogas stadganden om att undersökningen skall begränsas till sådana åtgärder som är nödvändiga för att uppnå resultat, samt stadganden om att de nödvändiga åtgärder som är tillåtna för undersökningen vid behov skall specificeras i beslutet om tillstånd.

I gällande lag finns inga stadganden om på vilket sätt sakägarna skall informeras om att frågan om undersökningstillstånd är anhängig och om att undersökningstillstånd har beviljats. I syfte att förbättra sakägarnas

rättsskydd föreslås att stadganden om delgivningssätten skall fogas till 84 § 2 mom. och 85 § 1 mom. I regel skall det räcka med offentlig delgivning. Om undersökningsarbetet likväl uppenbarligen försvårar nyttjandet av någon fastighet i betydande grad, skall saken meddelas ägaren eller innehavaren till fastigheten genom enskild delgivning.

86 §. I 3 mom. finns stadganden om hur ärenden som gäller ersättning av skador som beror på undersökningar skall avgöras. Huvudregeln är att parterna kan komma överens om ersättningen. Om det har förordnats att inlösningsen skall verkställas, och man inte har kommit överens om ersättningen, skall ersättningsyrkandet framställas vid inlösningsförrättningen, varvid inlösningskommissionen avgör ärendet. Om det däremot inte förordnas att inlösningsförrättningen skall verkställas och någon överenskommelse om ersättningen inte nås, skall ersättning enligt gällande stadganden yrkas i underrätten. Då övriga ersättningsärenden enligt inlösningslagen avgörs av inlösningskommissionen vid en inlösningsförrättningen, och då också de skador som förorsakas av undersökningen i samtliga fall är sådana som framträder i terrängen och i allmänhet kräver en terrängsyn på platsen för att kunna fastställas på behörigt sätt, föreslås att dessa tvister angående ersättning alltid skall avgöras vid en förrättningen. En ändring om gällande detta har gjorts i momentet.

87 §. Ändringen i paragrafen är av teknisk natur och följer av den ändring som föreslås i 5 §.

93 §. Paragrafen innehåller stadganden om när ändring i lantmäteribråns beslut får sökas genom besvär.

Ovan i punkten som gäller 5 § har föreslagits att lantmäteribrån i vissa situationer kunde avgöra ansökningar om inlösningsstillstånd. Ändring måste kunna sökas i detta avgörande på det sätt som stadgas om ändringssökande i förvaltningsärenden. Detsamma gäller alla andra avgöranden i sak som lantmäteribrån träffar med stöd av denna lag. Också i de fall när ett ärende enligt denna lag skall avgöras vid en förrättningen måste den som ansöker om förrättningen kunna söka ändring då lantmäteribrån har avslagit en ansökan om förordnande av förrättningen, om den sökande anser att ansökan har avslagits på fel grunder. Däremot finns det inget behov att separat söka ändring i ett beslut genom vilket förrättningen har förord-

nats att verkställas, eftersom inlösningskommissionen vid förrättningen skall undersöka och avgöra huruvida det finns sakliga förutsättningar att utföra förrättningen eller om den skall lämnas därhän. Om sökande av ändring i ett dylikt beslut stadgas i 89 § 2 mom.

Det föreslås därför att paragrafen ändras så att ändring får sökas i ett beslut som lantmäteribrån meddelat med stöd av inlösningslagen i alla andra fall än i sådana fall när förrättningen har förordnats att verkställas.

99 §. Lagen stadgar om vissa rättigheter och skyldigheter för sökanden av inlösen. I 72 c § föreslås att en inlöst särskild rättighet genom avtal skall kunna överföras till någon annan. Likaså kan ägaren till egendom som inlösts enligt 3 § 1 mom. bytas till följd av överlåtelse. Lagen innehåller inga bestämmelser om vilka rättigheter eller skyldigheter den som efterträder sökanden av inlösen har t.ex. när det gäller ersättningar som avses i 39 § 2 mom. eller 45 § 2 mom. eller rättig-

heter som föreslås i 72 a och 72 b §§. För att förtydliga lagen föreslås att till den fogas stadganden om att det som stadgas om sökanden av inlösen skall tillämpas också på hans efterträdare. Det föreslås vidare, för att förhindra att en sökande av inlösen kunde slippa sina skyldigheter och förorsaka en tredje man förluster t.ex. genom att överföra en rättighet på en betalningsoförmögen efterträdare, att sökanden av inlösen och hans efterträdare skall ansvara solidariskt gentemot tredje man för de skyldigheter som enligt inlösningslagen ankommer på inlösaren.

101 §. Laghänvisningen i 2 mom. har korrigerats så att den avser den lag som nu gäller.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 29 juli 1977 om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77) 56 § 3 mom.,

ändras 5 § 1 mom., 6 §, 7 § 3 mom., 9 § 3 mom., 10 § 2 mom., 11 §, 49 § 4 mom., 84 § 1 och 2 mom., 85 § 1 mom., 86 § 3 mom., 87 och 93 §§ samt 101 § 2 mom.,

av dessa lagrum 10 § 2 mom. samt 11 och 93 §§ sådana de lyder i lag av den 26 juli 1993 (709/93) och 87 § sådan den lyder i lag av den 30 december 1982 (1110/82), samt

fogas till 5 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 30 december 1982 och lag av den 10 juni 1994 (478/94), ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till lagen en ny 45 a § och ett nytt 8 a kap. samt en ny 99 § i stället för den 99 § som upphävts genom nämnda lag av den 26 juli 1993 som följer:

5 §

Statsrådet utfärdar vid sitt allmänna sammanträde inlösningsstillstånd på ansökan.

Om inlösningsstillstånd söks för ett företag som avses i 9 § 4 mom., och ingen motsätter sig att inlösningsstillstånd utfärdas eller om det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse med avseende på allmänt och

enskilt intresse, avgörs ansökan om inlösningsstillstånd av lantmäteribrån.

6 §

Behörig i ett inlösningsärende är den lantmäteribrån inom vars verksamhetsområde den egendom finns som skall inlösas.

Finns endast en obetydlig del av den egendom som inlöses för ett och samma ändamål inom en annan lantmäteribyrås verksamhetsområde, skall samtliga inlösningar verkställas vid den lantmäteribyrå inom vars verksamhetsområde största delen av egendomen finns.

7 §

Gäller ansökan ett område eller en särskild förmån som är gemensam för flera fastigheter eller egendom som annars tillhör två eller flera gemensamt, skall om sakägarna framläggas endast sådan utredning som är nödvändig för delgivning.

9 §

Gäller inlösen egendom som avses i 7 § 3 mom., sker delgivning till det delägarlag som bildas av delägarna i samfällad skog, annat samfällt område och gemensam särskild förmån med iakttagande av vad som stadgas särskilt.

10 §

Beslut om inlösningstillstånd skall utan dröjsmål i den ordning som stadgas i 9 § 1 mom. meddelas dem som enligt 8 § skall höras i saken samt sökanden. När inlösningstillståndet har utfärdats av statsrådet skall beslutet om inlösningstillstånd dessutom utan dröjsmål genom tjänstebrev meddelas lantmäteribyran, vilken samtidigt skall tillställas exemplar av ansökningshandlingarna.

11 §

Förordnande om verkställande av inlösen utfärdas av lantmäteribyran sedan den beviljat inlösningstillstånd eller fått kännedom om det beslut genom vilket inlösningstillstånd beviljats.

Förordnande om verkställande av inlösen enligt 5 § 3 mom., inlösen av en del av en tomt samt sådan annan inlösen till vilken sökanden har rätt utan inlösningstillstånd utfärdas av lantmäteribyran på ansökan.

45 a §

Om någon åtgärd som en inlösare efter inlösen vidtar på ett område, för vilket

en särskild rättighet har förvärvats genom inlösen, ger upphov till sådan skada eller sådant men som inte har ersatts i samband med inlösen, skall skadan eller menet ersättas. Om parterna inte kommer överens om ersättningen avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom.

49 §

En i 78 § angiven inteckning som enbart kan beröra återstoden av egendomen skall inte anses vara en sådan inteckning som avses i 2 mom.

8 a kap.

Ändring och upphävande av rättighet och begränsning samt överföring av rättighet

72 a §

Har förhållandena efter inlösen ändrats, kan en särskild rättighet som förvärvats genom inlösen eller en begränsning som avses i 3 § 2 punkten ändras, om det därigenom är möjligt att undanröja eller minska det men som förorsakas av den särskilda rättigheten eller begränsningen eller om ändringen är viktig för det företag för vars skull inlösen har verkställts.

Ansökan om sådan ändring som avses i 1 mom. kan göras av ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen eller av den som söker inlösen. Om parterna kommer överens om ändringen och den inte medför nämnvärt men med avseende på allmänt eller enskilt intresse, avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom. I annat fall, eller om den särskilda rättigheten eller begränsningen skulle komma att beröra en sådan enhet i fastighetsregistret som den inte har berört tidigare, skall på det ärende som gäller ändringen tillämpas vad som stadgas om inlösningstillstånd och inlösningsförrättning som utförs med stöd av tillstånd.

72 b §

Om en särskild rättighet som förvärvats genom inlösen eller en begränsning som avses i 3 § 2 punkten till följd av ändrade förhållanden har blivit onödig för sökanden av inlösen, har ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen och den som söker inlösen rätt att yrka

att rättigheten eller begränsningen upphävs.

Sker upphävandet på ansökan av ägaren, skall han ersätta den nytta han får av upphävandet, såvida nyttan inte skall anses vara ringa. Kan parterna inte sinsemellan komma överens om upphävandet eller den ersättning som skall betalas med anledning av det, avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom. Rättigheten eller begränsningen upphör när en anteckning om upphävandet har gjorts i fastighetsregistret eller när det med stöd av ett meddelande om upphävandet har konstaterats att någon anteckning inte behövs.

72 c §

En särskild rättighet som förvärvats genom inlösen kan på grundval av ett avtal som ingåtts mellan parterna överföras till någon annan, om den som rättigheten överförs på är ett offentligt samfund eller ett sådant privaträttsligt samfund som avses i 4 § 2 mom. och samfundet fortsätter med det företag för vilket inlösen har verkställts. Ärendet avgörs av lantmäteribrån. En anteckning om överföringen görs i fastighetsregistret.

84 §

Innan inlösen verkställs kan tillstånd beviljas för undersökning av det område som skall inlösas. I undersökningsarbetet får inte intrång göras i annans rätt i högre grad än vad som är nödvändigt för att uppnå resultatet av undersökningen, och ägaren eller rättsinnehavaren får inte åsamkas onödig störning. Vid behov skall i beslutet om tillstånd specificeras för hurdana åtgärder tillståndet har givits och vilka begränsningar som skall iaktas vid arbetet.

Tillstånd till undersökningen beviljas av länsstyrelsen i det län där den egendom finns som undersökningen gäller. Vid behandlingen av tillståndsärendet kan sakägarna informeras om ärendet genom offentlig delgivning utan hinder av vad som stadgas i 11 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden. Om det likväl är uppenbart att undersökningsarbetet i betydande grad skulle försvåra nyttjandet av någon fastighet, skall en sådan fastighets ägare eller innehavare informeras om ansökan genom enskild delgivning. När tillstånd beviljas skall det bestämmas inom vilken tid undersökningen skall utföras. Om bestämmandet av föremålet för

inlösen hänskjuts till inlösningsförrättningen, är inlösningskommissionen berättigad att utföra behövlig undersökning enligt sökandens anvisning.

85 §

Sakägarna skall, genom iakttagande av stadgandena i 84 § 2 mom., informeras om att tillstånd till undersökning har beviljats. Ett exemplar av beslutet skall dessutom tillställas den som har anhållit om detta. Om undersökningen skall senast sju dagar innan den påbörjas lämnas meddelande genom enskild delgivning till de ägare av fast egendom och de innehavare av nyttjanderätt vilkas adresser är kända och till andra genom offentlig delgivning på det sätt som anges i 9 § 1 mom.

86 §

Nås inte överenskommelse om ersättningen skall ersättningsyrkande framställas vid inlösningsförrättningen, ifall verkställighet av inlösen förordnats, och i annat fall vid en förrättning som verkställs på ansökan av den som yrkar ersättning eller den som utför undersökningen. Vid sistnämnda förrättning skall i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas om inlösningsförrättning. Ansökan om förrättning skall göras inom ett år efter utgången av den tid som avses i 2 mom., och om dess verkställande förordnar lantmäteribrån.

87 §

I statsrådets eller lantmäteribråns beslut om beviljande av tillstånd till förhandsbesittningstagande får ändring inte sökas genom besvär.

93 §

I beslut som lantmäteribrån givit med stöd av denna lag och genom vilket förrättning har förordnats att verkställas får ändring inte sökas genom besvär.

99 §

Om den rättighet sökanden av inlösen förvärvat övergår till någon annan på grundval av överlåtelse av inlöst egendom eller överföring som avses i 72 c §, skall på den som rättigheten övergått till tillämpas vad som i

denna lag stadgas om den som söker inlösen. Sökanden av inlösen och den som hans rättighet har övergått på ansvarar solidariskt gentemot tredje man för de skyldigheter som ankommer på inlösaren enligt denna lag.

101 §

Om inte rätten att få handräckning är uppenbar, iaktas 6 § 1 mom. och 7 § länssty-

relselagen (1233/87).

Denna lag träder i kraft den 199 .
På ansökan om inlösningstillstånd samt andra ansökningar som gjorts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet. Detsamma gäller för tvistemål som har anhängiggjorts vid domstol före ikraftträdandet.

Helsingfors den 22 april 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Antti Kalliomäki

Lag

om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 29 juli 1977 om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77) 56 § 3 mom.,

ändras 5 § 1 mom., 6 §, 7 § 3 mom., 9 § 3 mom., 10 § 2 mom., 11 §, 49 § 4 mom., 84 § 1 och 2 mom., 85 § 1 mom., 86 § 3 mom., 87 och 93 §§ samt 101 § 2 mom.,

av dessa lagrum 10 § 2 mom. samt 11 och 93 §§ sådana de lyder i lag av den 26 juli 1993 (709/93) och 87 § sådan den lyder i lag av den 30 december 1982 (1110/82), samt

fogas till 5 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 30 december 1982 och lag av den 10 juni 1994 (478/94) ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till lagen en ny 45 a § och ett nytt 8 a kap. samt en ny 99 § i stället för den 99 § som upphävts genom nämnda lag av den 26 juli 1993 som följer:

Gällande lydelse

5 §

Inlösningstillstånd utfärdas av statsrådet på ansökan. Statsrådet äger rätt att överföra sin behörighet på länsstyrelse eller av särskild orsak på annan förvaltningsmyndighet i sådana fall då utfärdande av inlösningstillstånd icke motsäges eller då fråga är om inlösen som är av mindre betydelse för allmän och enskild fördel.

Föreslagen lydelse

5 §

Statsrådet utfärdar vid sitt allmänna sammanträde inlösningstillstånd på ansökan.

Om inlösningstillstånd söks för ett företag som avses i 9 § 4 mom., och ingen motsätter sig att inlösningstillstånd utfärdas eller om det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse med avseende på allmänt och enskilt intresse, avgörs ansökan om inlösningstillstånd av lantmäteribyrån.

6 §

Inlösen skall verkställas i det län där den egendom finns som skall inlösas.

Finns endast en ringa del av egendom som inlöses för ett och samma ändamål i ett annat län, kan förordnas, att samtliga inlösningar skall verkställas i det län där den största delen av egendomen finns.

6 §

Behörig i ett inlösningsärende är den lantmäteribyrå inom vars verksamhetsområde den egendom finns som skall inlösas.

Finns endast en obetydlig del av den egendom som inlöses för ett och samma ändamål inom en annan lantmäteribyrås verksamhetsområde, skall samtliga inlösningar verkställas vid den lantmäteribyrå inom vars verksamhetsområde största delen av egendomen finns.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Gäller ansökan område eller förmån, varom stadgas i lagen om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (204/40), eller egendom som eljest tillhör två eller flera gemensamt, skall angående delägarna företes endast sådan utredning som är av nöden för delgivning.

Gäller ansökan ett område eller en särskild förmån som är gemensam för flera fastigheter eller egendom som annars tillhör två eller flera gemensamt, skall om sakägarna framläggas endast sådan utredning som är nödvändig för delgivning.

9 §

Gäller inlösen i 7 § 3 mom. avsedd egendom, kan delgivning ske till någon av delägarna, ifall förvaltningen av egendomen icke är ordnad.

Gäller inlösen egendom som avses i 7 § 3 mom., sker delgivning till det delägarlag som bildas av delägarna i samfälld skog, annat samfällt område och gemensam särskild förmån med iakttagande av vad som stadgas särskilt.

10 §

Beslut om inlösningsstillstånd skall utan dröjsmål genom tjänstebrev meddelas lantmäteribrån, vilken samtidigt skall tillställas exemplar av ansökningshandlingarna, även om i den ordning som stadgas i 9 § 1 mom. dem som enligt 8 § skall höras i saken samt sökanden.

Beslut om inlösningsstillstånd skall utan dröjsmål i den ordning som stadgas i 9 § 1 mom. meddelas dem som enligt 8 § skall höras i saken samt sökanden. När inlösningsstillståndet har utfärdats av statsrådet skall beslutet om inlösningsstillstånd dessutom utan dröjsmål genom tjänstebrev meddelas lantmäteribrån, vilken samtidigt skall tillställas exemplar av ansökningshandlingarna.

11 §

Förordnande om verkställande av inlösen utfärdas av lantmäteribrån sedan den fått kännedom om det beslut genom vilket inlösningsstillstånd beviljats.

Förordnande om verkställande av inlösen enligt 5 § 2 mom., inlösen av en del av en tomt samt sådan annan inlösen till vilken sökanden har rätt utan inlösningsstillstånd utfärdas av lantmäteribrån på ansökan.

11 §

Förordnande om verkställande av inlösen utfärdas av lantmäteribrån sedan den beviljat inlösningsstillstånd eller fått kännedom om det beslut genom vilket inlösningsstillstånd beviljats.

Förordnande om verkställande av inlösen enligt 5 § 3 mom., inlösen av en del av en tomt samt sådan annan inlösen till vilken sökanden har rätt utan inlösningsstillstånd utfärdas av lantmäteribrån på ansökan.

45 a §

Om någon åtgärd som en inlösare efter inlösningsvidtar på ett område, för vilket en särskild rättighet har förvärvats genom inlösen, ger upphov till sådan skada eller

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

sådant men som inte har ersatts i samband med inlösningsen, skall skadan eller menet ersättas. Om parterna inte kommer överens om ersättningen avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom.

49 §

I 78 § angiven inteckning, vilken enbart kan beröra återstoden av egendomen, skall icke anses såsom i 1 och 2 mom. avsedd inteckning.

En i 78 § angiven inteckning som enbart kan beröra återstoden av egendomen skall inte anses vara en sådan inteckning som avses i 2 mom.

56 §

Har genom inlösen förvärvat särskild rättighet eller i 3 § 2 punkten avsedd begränsning blivit obehövlig för sökanden på grund av förändrade förhållanden, är ägaren av den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen berättigad att yrka att rättigheten eller begränsningen upphäves. Drar ägaren nytta av upphävandet, skall han ersätta den nytta han erhållit, såvida denna icke bör anses ringa. Kan överenskommelse mellan sakägarna icke nås om upphävandet eller om ersättning, som utgår med anledning därav, avgöres saken vid förrättning, om vilken gäller vad i 71 § 2 mom. är stadgat. Rättighet upphör och begränsning slopas, när upphävandet har antecknats i register som avses i 53 § eller när det på grund av anmälan om upphävandet har konstaterats, att anteckning icke erfordras.

(3 mom upphävs)

8 a kap.

Ändring och upphävande av rättighet och begränsning samt överföring av rättighet

72 a §

Har förhållandena efter inlösningsen ändrats, kan en särskild rättighet som förvärvats genom inlösen eller en begränsning som avses i 3 § 2 punkten ändras, om det därigenom är möjligt att undanröja eller minska det men som förorsakas av den särskilda rättigheten eller begränsningen eller om änd-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ringen är viktig för det företag för vars skull inlösningsen har verkställts.

Ansökan om sådan ändring som avses i 1 mom. kan göras av ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen eller av den som söker inlösen. Om parterna kommer överens om ändringen och den inte medför nämnvärt men med avseende på allmänt eller enskilt intresse, avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom. I annat fall, eller om den särskilda rättigheten eller begränsningen skulle komma att beröra en sådan enhet i fastighetsregistret som den inte har berört tidigare, skall på det ärende som gäller ändringen tillämpas vad som stadgas om inlösningsstillstånd och inlösningsförrättning som utförs med stöd av tillstånd.

72 b §

Om en särskild rättighet som förvärvats genom inlösen eller en begränsning som avses i 3 § 2 punkten till följd av ändrade förhållanden har blivit onödig för sökanden av inlösen, har ägaren till den egendom som är föremål för rättigheten eller begränsningen och den som söker inlösen rätt att yrka att rättigheten eller begränsningen upphävs.

Sker upphävandet på ansökan av ägaren, skall han ersätta den nytta han får av upphävandet, såvida nyttan inte skall anses vara ringa. Kan parterna inte sinsemellan komma överens om upphävandet eller den ersättning som skall betalas med anledning av det, avgörs frågan vid en förrättning för vilken gäller vad som stadgas i 71 § 2 mom. Rättigheten eller begränsningen upphör när en anteckning om upphävandet har gjorts i fastighetsregistret eller när det med stöd av ett meddelande om upphävandet har konstaterats att någon anteckning inte behövs.

72 c §

En särskild rättighet som förvärvats genom inlösen kan på grundval av ett avtal som ingåtts mellan parterna överföras till någon annan, om den som rättigheten överförs på är ett offentligrättsligt samfund eller ett sådant privaträttsligt samfund som avses i 4 § 2 mom. och samfundet fortsätter med det företag för vilket inlösningsen har verkställts. Ärendet avgörs av lantmäteribyrån. En an-

Gällande lydelse

84 §

Innan inlösen verkställs kan egendom som skall inlösas göras till föremål för undersökning.

Tillstånd till *ovan* i 1 mom. avsedd undersökning beviljas av länsstyrelsen i det län där den egendom finns som undersökningen gäller. När tillstånd beviljas skall bestämmas, inom vilken tid undersökningen skall utföras. Om bestämmandet av föremålet för inlösningshänskjutes till inlösningsförrättningen, är inlösningskommissionen berättigad att utföra erforderlig undersökning enligt sökandens anvisning.

85 §

Angående undersökning skall senast sju dagar innan den påbörjas genom enskild delgivning lämnas meddelande till de ägare av fast egendom och de innehavare av nyttjanderätt vilkas adresser är kända och till andra genom offentlig delgivning på sätt varom stadgas i 9 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

84 §

Innan inlösen verkställs kan *tillstånd beviljas för undersökning av det område som skall inlösas. I undersökningsarbetet får inte intrång göras i annans rätt i högre grad än vad som är nödvändigt för att uppnå resultatet av undersökningen, och ägaren eller rättssinnehavaren får inte åsamkas onödig störning. Vid behov skall i beslutet om tillstånd specificeras för hurdana åtgärder tillståndet har givits och vilka begränsningar som skall iaktas vid arbetet.*

Tillstånd till undersökningen beviljas av länsstyrelsen i det län där den egendom finns som undersökningen gäller. *Vid behandlingen av tillståndsärendet kan sakägarna informeras om ärendet genom offentlig delgivning utan hinder av vad som stadgas i 11 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden. Om det likväl är uppenbart att undersökningsarbetet i betydande grad skulle försvåra nyttjandet av någon fastighet, skall en sådan fastighets ägare eller innehavare informeras om ansökan genom enskild delgivning. När tillstånd beviljas skall det bestämmas inom vilken tid undersökningen skall utföras. Om bestämmandet av föremålet för inlösningshänskjutes till inlösningsförrättningen, är inlösningskommissionen berättigad att utföra behövlig undersökning enligt sökandens anvisning.*

85 §

Sakägarna skall, genom iakttagande av stadgandena i 84 § 2 mom., informeras om att tillstånd till undersökning har beviljats. Ett exemplar av beslutet skall dessutom tillställas den som har anhållit om detta. Om undersökningen skall senast sju dagar innan den påbörjas lämnas meddelande genom enskild delgivning till de ägare av fast egendom och de innehavare av nyttjanderätt vilkas adresser är kända och till andra genom offentlig delgivning på det sätt som anges i 9 § 1 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

86 §

Nås icke överenskommelse om ersättning-
en, skall yrkande på sådan inom ett år efter
utgången av den tid som avses i 2 mom.
framställas vid domstol på den ort där fas-
tigheten är belägen. Om verkställighet av in-
lösen förordnats, skall ersättningsyrkande
framställas vid inlösningsförrättningen.

Nås inte överenskommelse om ersättning-
en skall *ersättningsyrkande* framställas vid
inlösningsförrättningen, *ifall* verkställighet
av inlösen förordnats, *och i annat fall vid en*
förrättning som verkställs på ansökan av den
som yrkar ersättning eller den som utför un-
dersökningen. Vid sistnämnda förrättning
skall i tillämpliga delar iakttas vad som stad-
gas om inlösningsförrättning. Ansökan om
förrättning skall göras inom ett år efter ut-
gången av den tid som avses i 2 mom., och
om dess verkställande förordnar lantmäteri-
byrån.

87 §

I statsrådets eller länsstyrelses eller i 5 § 1
mom. avsedd annan förvaltningsmyndighets
beslut om beviljande av tillstånd till
förhandsbesittningstagande får ändring inte
sökas genom besvär.

87 §

I statsrådets eller *lantmäteribyråns* beslut
om beviljande av tillstånd till förhandsbesit-
tingstagande får ändring inte sökas genom
besvär.

93 §

I beslut som lantmäteribyrån givit med
stöd av denna lag får ändring inte sökas ge-
nom besvär, *utom när fråga är om avslag på*
ansökan som gäller förrättningsförordnande.

93 §

I beslut som lantmäteribyrån givit med
stöd av denna lag *och genom vilket förrät-*
ning har förordnats att verkställas får änd-
ring inte sökas genom besvär.

99 §

Om den rättighet sökanden av inlösen för-
värvat övergår till någon annan på grundval
av överlåtelse av inlöst egendom eller över-
föring som avses i 72 c §, skall på den som
rättigheten övergått till tillämpas vad som i
denna lag stadgas om den som söker inlö-
sen. Sökanden av inlösen och den som hans
rättighet har övergått på ansvarar solidariskt
gentemot tredje man för de skyldigheter som
ankommer på inlösaren enligt denna lag.

101 §

Är rätten att erhålla handräckning icke
uppenbar, skall vad som är stadgat i 13 § 2
mom. förordningen om länsstyrelse (188/55)
lända till efterrättelse.

Om inte rätten att få handräckning är upp-
enbar, *iakttas 6 § 1 mom. och 7 § länssty-*
relselagen (1233/87).

Denna lag träder i kraft den 199 .
På ansökan om inlösningstillstånd samt
andra ansökningar som gjorts innan denna

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lag har trätt i kraft tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet. Detsamma gäller för tvistemål som har anhängiggjorts vid domstol före ikraftträdandet.
